"4 ezetz"

Puri Sarrionandia

Lan honek gazteleraz "Coloca 4" izenez argitaratuta dagoen jokoa euskarazko klaseetan zelan erabil daitekeen azaltzen du. Helburua: eduki zehatz batzuk barneratzen laguntzea.

Gaztelerazko "Coloca 4" joko ezagun honetaz baliaturik, ikasleari eduki batzuk barneratzen lagunduko diogu.

Jokoaren osagaiak

– Tableroa edo panela
– Kolore ezberdinetako boligrafo bi
– Jokalari bi

Arauak

Jokoa tableroan laukiak markatzean datza. Hori bai, beheko laukiak markatzetik hasi behar da, beti behetik gora. Hau da, markatu nahi dugun koadroaren azpiko lauki guztiek beteta egon behar dute. (Ikus **.0**)

.0:

BASAMOR-TUAK	ZAZPI LEIHO	JANTOKIA	ZEIN GELA	IRTEERAK	BIDE GUTXI	BAT
KUTXAK	APALA	12 ELIZA	BI KONKETA	ZENBAT HOTEL	KOMUNAK	SARRERA
LEKU ASKO	LIBURUTEGI BATZUK	EHUN TOKI	ZEIN	LIBURUAK	ZENBAT	KARPETA
ETXE BAT	SUPERMER-KATUA	TAXIA	ESKAILERA	KALEAK	HORMA	ZEIN AULKI
SOROA	ZEIN HERRI	BARATZE BAT	EHUN KOTXE	MERKATUA	ESKOLA	AUTOBU-SAK
PATINAK	ZENBAT BASO	BOTIKA	BALKOIAK	TEILATUA	GELTOKI BAT	PLAZA

E Z

BASAMOR-TUAK	ZAZPI LEIHO	JANTOKIA	ZEIN GELA	IRTEERAK	BIDE GUTXI	BAT
KUTXAK	APALA	12 ELIZA	BI KONKETA	ZENBAT HOTEL	KOMUNAK	SARRERA
LEKU ASKO	LIBURUTEGI BATZUK	EHUN TOKI	ZEIN	LIBURUAK	ZENBAT	KARPETA
ETXE BAT	SUPERMER-KATUA	TAXIA	ESKAILERA	KALEAK	HORMA	ZEIN AULKI
SOROA	ZEIN HERRI	BARATZE BAT	EHUN KOTXE	MERKATUA	ESKOLA	AUTOBU-SAK
PATINAK	ZENBAT BASO	BOTIKA	BALKOIAK	TEILATUA	GELTOKI BAT	PLAZA

BAI

 ZUTABE 31 (1993), 12-17 orr.

Jokoa jokalari batek elkarren ondoko lau lauki markatzean, lerroa osatzean, bukatuko da, eta bera izango da irabazle. Lerroak behetik gora (**.1**), eskuinetik ezkerrera (**.2**) edo zeharka osa daitezke (**.3**).

.1:

BASAMOR-TUAK	ZAZPI LEIHO	JANTOKIA	ZEIN GELA	IRTEERAK	BIDE GUTXI	BAT
KUTXAK	APALA	12 ELIZA	BI KONKETA	ZENBAT HOTEL	KOMUNAK	SARRERA
LEKU ASKO	LIBURUTEGI BATZUK	EHUN TOKI	ZEIN	LIBURUAK	ZENBAT	KARPETA
ETXE BAT	SUPERMER-KATUA	TAXIA	ESKAILERA	KALEAK	HORMA	ZEIN AULKI
SOROA	ZEIN HERRI	BARATZE BAT	EHUN KOTXE	MERKATUA	ESKOLA	AUTOBU-SAK
PATINAK	ZENBAT BASO	BOTIKA	BALKOIAK	TEILATUA	GELTOKI BAT	PLAZA

.2:

MENDI GUTXI	AZOKA	HARRIAK	ARBELA	IBAIA	ERREKAK	DENDA BATZUK
BIDEA	HONDARTZA	MERKATU GUTXI	BITXITEGIA	IBILBIDE BAT	HAMAR BIZIKLETA	ZUBIA
PUTZUAK	TABERNA ASKO	HARATEGIAK	ERREPIDEA	ZEIN HIRI	TONTORRAK	MENDIA
LIBURUTEGI BATZUK	HOGEI TREN	ARRAN-DEGIAK	BASERRIA	ZENBAT	LEIHO BATZUK	ITSASOAK
TEILATUA	POTOA	ETXEA	PARKEAK	DENDAK	BI PATINETE	AULKIA
TXIMINIAK	MAHAI ASKO	ZEIN AULKI	MAHAIA	ITURRIA	PARKE BAT	GAILURRA

.3:

MENDI GUTXI	AZOKA	HARRIAK	ARBELA	IBAIA	ERREKAK	DENDA BATZUK
BIDEA	HONDARTZA	MERKATU GUTXI	BITXITEGIA	IBILBIDE BAT	HAMAR BIZIKLETA	ZUBIA
PUTZUAK	TABERNA ASKO	HARATEGIAK	ERREPIDEA	ZEIN HIRI	TONTORRAK	MENDIA
LIBURUTEGI BATZUK	HOGEI TREN	ARRAN-DEGIAK	BASERRIA	ZENBAT	LEIHO BATZUK	ITSASOAK
TEILATUA	POTOA	ETXEA	PARKEAK	DENDAK	BI PATINETE	AULKIA
TXIMINIAK	MAHAI ASKO	ZEIN AULKI	MAHAIA	ITURRIA	PARKE BAT	GAILURRA

"Edukiak" nola landu

Eduki jakin bati panel bat dagokio. Adibidez, *nondik* kasua lantzeko paneleko laukiak izenez (.4) beteko ditugu. Tableroko izen guztiak *nor* kasuan daude; honela badakigu zein kasutan deklinatu behar ditugun: (A), singularrez; (-AK), pluralez; (kantitatea, galdetz.), mugagabeaz.

.4:

BASAMOR-TUAK	ZAZPI LEIHO	JANTOKIA	ZEIN GELA	IRTEERAK	BIDE GUTXI	BAT
KUTXAK	APALA	12 ELIZA	BI KONKETA	ZENBAT HOTEL	KOMUNAK	SARRERA
LEKU ASKO	LIBURUTEGI BATZUK	EHUN TOKI	ZEIN	LIBURUAK	ZENBAT	KARPETA
ETXE BAT	SUPERMER-KATUA	TAXIA	ESKAILERA	KALEAK	HORMA	ZEIN AULKI
SOROA	ZEIN HERRI	BARATZE BAT	EHUN KOTXE	MERKATUA	ESKOLA	AUTO-BUSAK
PATINAK	ZENBAT BASO	BOTIKA	BALKOIAK	TEILATUA	GELTOKI BAT	PLAZA

Ikasleei baldintza bat bete behar dutela argituko diegu. Hau da: tatxatu nahi duten laukian ezer ipini baino lehen hor ageri den hitza *nondik* kasuan bota beharko dute. Zuzentzea berarekin lehian dagoen jokalariari dagokio eta ondo egitean baino ez luke tatxatuko.

Adibidez, *mahaia* ipintzen duen laukia tatxatu nahi izanez gero, *mahaitik* esan beharko du. *Tximiniak* duen koadroa tatxatzekotan *tximinietatik,* eta *zein aulki* duena izatekotan *zein aulkitik.* Eta horrela, txandatuz, bietariko batek lerroa osatu arte. Txarto deklinatzeak txanda galtzea dakar.

Landu ahal diren eduki batzuk aipatuko ditut: **a.** deklinabidea, **b.** nominalizazioa, **d.** aditza, **e.** hiztegia; eta hauek lantzeko erabil daitezkeen tablero batzuk **(.5 - .13).**

.5: Lekuari dagokion edozein kasu lantzeko (singularra, plurala, mugagabea)

Deklinabidea

MENDI GUTXI	AZOKA	HARRIAK	ARBELA	IBAIA	ERREKAK	DENDA BATZUK
BIDEA	HONDARTZA	MERKATU GUTXI	BITXITEGIA	IBILBIDE BAT	HAMAR BIZIKLETA	ZUBIA
PUTZUAK	TABERNA ASKO	HARATEGIAK	ERREPIDEA	ZEIN HIRI	TONTORRAK	MENDIA
LIBURUTEGI BATZUK	HOGEI TREN	ARRAN-DEGIAK	BASERRIA	ZENBAT	LEIHO BATZUK	ITSASOAK
TEILATUA	POTOA	ETXEA	PARKEAK	DENDAK	BI PATINETE	AULKIA
TXIMINIAK	MAHAI ASKO	ZEIN AULKI	MAHAIA	ITURRIA	PARKE BAT	GAILURRA

.6:
Lekuari dagokion edozein kasu lantzeko (singularra, plurala, mugagabea)

Deklinabidea

BASAMOR-TUAK	ZAZPI LEIHO	JANTOKIA	ZEIN GELA	IRTEERAK	BIDE GUTXI	BAT
KUTXAK	APALA	12 ELIZA	BI KONKETA	ZENBAT HOTEL	KOMUNAK	SARRERA
LEKU ASKO	LIBURUTEGI BATZUK	EHUN TOKI	ZEIN	LIBURUAK	ZENBAT	KARPETA
ETXE BAT	SUPERMER-KATUA	TAXIA	ESKAILERA	KALEAK	HORMA	ZEIN AULKI
SOROA	ZEIN HERRI	BARATZE BAT	EHUN KOTXE	MERKATUA	ESKOLA	AUTOBUSAK
PATINAK	ZENBAT BASO	BOTIKA	BALKOIAK	TEILATUA	GELTOKI BAT	PLAZA

.7:
Lekuari dagokion edozein kasu lantzeko (singularra, plurala, mugagabea)

Deklinabidea

EA	KARPETA HAUEK	KUTXA HORIEK	HEMEN	APAL HURA	LIBURU HORIEK	HAN
TAXI HAU	HOR	LONDRES	ZARAUTZ	HERRI HORI	GALDAKAO	TABERNA HURA
GASTEIZ	ZORNOTZA	PLAZA HORIEK	USURBIL	HAN	MILAN	BOTIKA HURA
ELIZA HURA	OKINDEGI HORIEK	HOR	PUTZU HAUEK	ZOLLO	IBAI HORIEK	HEMEN
HAN	BILBO	DENDA HORI	UGAO	LIBURUTEGI HAU	HOR	MUSKIZ
BOTIKA HURA	PLAZA HORIEK	PARIS	ESKOLA HAIEK	HEMEN	KARPETA HORI	MENDI HAU

.8:
Bizidunei dagozkien edozein kasu lantzeko (singularra, plurala, mugagabea)

Deklinabidea

BI	GUTXI	AROTZA	MARTZEL	AKERRAK	HEGAZTIAK	JULEN
TORIBIO	IKASLEAK	EUKENE	HAUR BAT	UME ASKO	OLAGARROA	PERTSONA
JENDEA	ANIMALIAK	UGAZTUNA	ZIKOINA	ERLEAK	ZEIN AHUNTZ	GARBIÑE
ZENBAT MARRAZO	OILANDA	SEKUNDINO	TXIMELETA	ZALDI BAT	TXIRRINDU-LARIAK	OSAGILEAK
KATUAK	ZEIN UNTXI	10 TXIRRI-TXIRRI	EULI BATZUK	JOSU	ELTXO ASKO	ASTOA
OILOA	TXITOAK	OILASKOA	OILARRAK	TOMASA	ZEKORRA	MANDOAK

.9:
Bizidunei dagozkien edozein kasu lantzeko (singularra, plurala, mugagabea)

Deklinabidea

BOTIKARIA	OSAGILEAK	3 APO	4 SUGE	50 ZEZEN	ARDI BATZUK	ZENBAT BEHI
BEHIAK	TXOFERRAK	EMAKUMEA	ALKATEA	5 UDALTZAIN	ZEIN EMAKUME	TXOFER ASKO
ARDIAK	ZEZENA	SUGEA	APOAK	ERTZAINAK	ARRAINA	KATUA
UME BAT	ZEIN GIZON	AMA	AITAK	IZEBA	SAGUA	OSABAK
ZENBAT NESKA	SENDA-GILEAK	TXIMINOAK	JENDE ASKO	PERTSONA GUTXI	MUTIL BAT	AMAMA
UMEA	TXAKURRA	ELEFANTEAK	TXORI BAT	ZENBAT UME	10 TXORI	AMAK

.10:
Bizidunei dagozkien edozein kasu lantzeko (izenordeak)

Deklinabidea

HURA	GU	ZU	NI	NORBAIT	HORIEK	HURA
ZU	HAUEK	ZUEK	HAUEK	ZU	HURA	NI
HURA	ZU	NORBAIT	GU	HURA	NORBAIT	HAIEK
ZU	HORIEK	ZUEK	NI	INOR	HORI	NI
HAU	INOR	HAIEK	HURA	ZU	GU	HURA
NI	HAU	INOR	ZU	NORBAIT	HAIEK	ZUEK

.11:
Edozein aditz trinko (nor/nork) lantzeko

Aditza

NI(K)	ZUEK	HAIEK	ZUEK	HURA (HARK)	ZU(K)	HAIEK
GU(K)	ZU(K)	HURA (HARK)	ZU(K)	GU(K)	NI(K)	HAIEK
HURA (HARK)	ZUEK	NI(K)	GU(K)	ZU(K)	HURA (HARK)	GU(K)
ZU(K)	GU(K)	HURA (HARK)	ZUEK	NI(K)	HAIEK	ZUEK
ZUEK	ZU(K)	NI(K)	HURA (HARK)	HAIEK	NI(K)	GU(K)
NI(K)	HURA (HARK)	ZU(K)	HAIEK	GU(K)	ZUEK	HURA (HARK)

*.12:
Ikasleak laukiko aditzari dagokion nominalizazio-marka esan beharko du: -t(z)en, -t(z)ea, -t(z)eari*

Nominalizazioa

BUKATU	MEREZI	ASPERTU	SALATU	JARRAITU	JAKIN	ERABAKI
LORTU	LAGUNDU	ONARTU	NEKATU	ITSUSIA DA	EKIN	ARRIS-KUTSUA DA
AHAZTU	SAIATU	DEBEKATUTA DAGO	AHAZTU	DEBEKATU	SENTITU	AHOLKATU
UTZI	IKASI	UTZI	OPA	IRAKATSI	BURURATU	HASI
POLITA DA	EKIN	ONARTUTA DAGO	ESPERO	PROPOSATU	IBILI	ENTZUN
GUSTATU	PENTSATU	JAKIN	KOMENI-GARRIA DA	JARRAITU	TXARTO DAGO	IKUSI

*.13:
Laukian dagoen hitzaren sinonimoa bota beharko dute ikasleek.*

Hiztegia

BEGITANDU	LERDE	SAIHESTU	IDOKI	BEDATSE	ERIDEN	MENDRE
LOHITU	OREN	IGURIKATU	IRAIZE	ESTEKAN	EGUNDO	HERBAL
BAZTER	GOIZNABAR	ABEGI	SEGA	ARTEGA	ANDANO	IGARRI
ERRIME	SALBAIA	AHALGE	AISA	MORTU	SALDO	BOTA
ABAILDU	EGOTZI	DESARRATU	TAIGABE	UBELDU	LEKORA	DOI-DOI
EGONARRIA	UMEL	HIGATU	GUPIDATU	ERAUZI	SAGARROI	HERIO

Hauek adibide batzuk baino ez dira. Irakasleon esku geratzen da eduki berak zein berriak lantzeko tablero ezberdinak prestatzea.